

BIOGRAFIA D'UN MITE DE L'ANTIFRANQUISME I LA TRANSICIÓ

Les dues vides de l'advocat Solé

L'historiador Andreu Mayayo descobreix que el membre del PSUC, l'advocat que va defensar més presos polítics davant el TOP, va ser condemnat a mort tant per la República com per la dictadura franquista

ERNEST ALÓS
BARCELONA

Va ser l'advocat espanyol que va defensar més imputats davant el Tribunal d'Ordre Públic i en consells de guerra, com el procés de Burgos del 1970; va representar el PSUC en les plataformes unitàries de l'oposició antifranquista i va ser un dels redactors de l'Estatut de Sau. També va ser un seductor desbordant. «A vegades pensava que mentre hi hagués persones com Solé Barberà, aquest país semblaria una mica més habitable», va dir d'ell Montserrat Roig. L'historiador Andreu Mayayo acaba de recuperar la figura de Josep Solé Barberà (1913-1988) en una biografia (*José Solé Barberà, advocat. La veu del PSUC*, editorial L'Avenc). I ha descobert que la vida del polític encara va donar per a més.

Condemnat a mort pel franquisme, però també per la República, pres a Montjuïc per uns i a la Model pels altres. Aquesta doble vida, coneguda per pocs, el va fer comprometre's en la defensa dels presos polítics, però també li va donar l'oportunitat de teixir una xarxa de relacions que li va permetre moure's en uns temps difícils. L'amistat amb

► Solé Barberà (amb bigoti) i els seus companys, mudats en una cel·la de la Model, la Mercè de l'any 1941.

La família de Carmen Punyed li va aconseguir 34 avals. Va caldre una visita a la pensió de l'oficialponent de la causa perquè arribés una absolució sorprenent. Però un altre oficial rancunios per no haver sabut atraure l'atenció de la bella Carmen va reobrir el cas: la jove, estudiant de farmàcia, havia falsificat la causa, arrencant-ne folis sencers, gràcies al primer militar. La venjança del capità Casado va tornar a portar Solé a la presó. El 4 de setembre del 1941 va ser condemnat a mort per segona vegada i Carmen, que ja havia fet prou, va trencar la seva relació amb ell.

La família del PSUC

A la presó, abandonat, a partir de llavors «el PSUC i les JSUC es van convertir en la seva família, li van proporcionar seguretat, benestar i identitat», explica Mayayo. La seva «particular trajectòria penitenciària» va marcar el seu futur: «Mentre els amics del castell de Montjuïc li netejaven l'expedient, els de la presó Model li obrien les portes del mercat laboral [...]. Els expresos constituïen una família

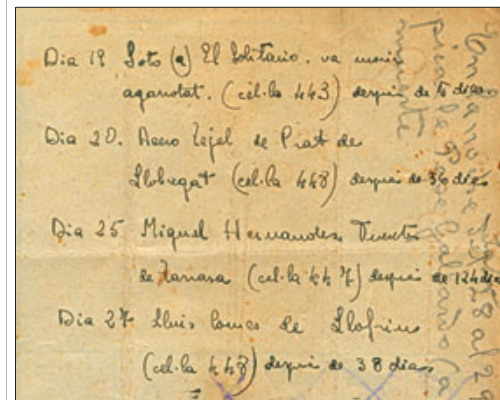
► LES RELACIONS

Els contactes amb personatges del règim li van facilitar la feina

el subhaster i exmembre de la Guàrdia de Franco Alberto Royuela, per exemple, va aconseguir evitar una caiguda de l'Assemblea de Catalunya gràcies a una trucada telefònica de la qual, segons ha descobert Mayayo, va quedar constància als arxius policials.

La primera sorpresa de la investigació de Mayayo va sorgir en la consulta del procés que va desembocar en la condemna a mort de Solé Barberà el 1941. Resulta que no hi va haver un consell de guerra, sinó tres. «Tots els camins conduïen a Carmen Punyed Wyneken, la cèlebre xicota de Solé Barberà que, segons ell mateix, li havia salvat la vida», explica Mayayo. Cunyada d'Eduardo Serrano Suñer, germà del cuñadísimo i a qui Solé havia salvat el 1936. La va trobar i d'aquesta conversa van sorgir episodis ocults de la vida de l'advocat.

La primera condemna a mort, el 1937, va ser per desertió: comissari al front de Belchite, una ofensiva nacional el va sorprendre amb Carmen a Reus. Tancat a Montjuïc, va fer amistat amb els quintacolumnistes, militars i capellans amb qui va compartir cel·la. El 1939, sense transició, va passar de ser apallissat en camps de treball republicans a ser torturat per la Brigada Política d'Ocupació dels vencedors.

El calendari de la pena de mort

►► Durant 157 dies, Josep Solé Barberà va esperar a la nevera de la Model l'execució de la condemna a mort. Va anar marcant els dies en què la seva vida va estar en suspens en un calendari de l'any 1941 (a dalt). Al revers dels fulls (esquerra) anotava els noms dels companys de galeria que eren portats al patíbul, els dies que havien passat en capella i la cel·la on havien estat reclosos. A més d'aquest document tan esgarrifós, la biografia de Solé Barberà també inclou una de les poques fotografies, si no l'única, de l'interior d'una cel·la de la Model dels anys 40.

► L'EXPERIÈNCIA

La «particular trajectòria penitenciària» de l'advocat català va marcar el seu futur

amb llaços més estrets que els de la sang. Ningú més que ells havia entès el profund valor de la solidaritat», conclou Mayayo.

I si la vida de Solé en aquest episodi té un to digne de *Casablanca*, la història té també el seu Harry's Bar, encara que Mayayo consideri exagerat convertir Solé en un Bogart. L'historiador, això sí, confirma la veracitat d'una llegenda urbana, la relació professional de Solé Barberà amb el Panam's de la Rambla. «Durant molts anys, el night club més famós de Barcelona durant els 50 i els 60 va ser un mitjà de vida important per a l'advocat Solé», confirma Mayayo. El propietari era Francesc Rocamora, amic de l'ànima a la Model i que, segons Mayayo, al carrer va aprendre a moure's «com una anguila a les clavegueres de l'estraperlo».

Solé posava ordre en els seus negocis, incloent-hi el Panam's, del qual va arribar a ser accionista i gestor. Durant anys, guanyar-se la vida va ser la seva prioritat. Però el 1957, reclamat per Josep Benet, va exercir per primera vegada d'advocat defensor d'un pres antifranquista. I el desembre del 1958 va protagonitzar la desafiant i mítica defensa del dirigent del PSUC Miguel Núñez. Aquí comença una altra història. ≡